

13. Москаленко О.В. Взаимосвязь профессиональной самореализации молодежи с процессами ее самоактуализации, самоопределения и самоэффективности // Мир психологии : науч.-метод. журн. 2011. № 1. 267 с.
14. Основы андрогогики / Под ред. И.А. Колесниковой. М. : Издательский центр "Академия", 2003. 240 с.
15. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии. СПб : Питер, 2002. 720 с.
16. Слободчиков В.И., Исаев Е.И. Психология человека. М. : Школа Пресс., 1995. 384 с.

The article defines such concepts as formation and a subject; the regularities of the formation and development of a student as a subject of continuous professional growth caused by internal mechanisms of actualization, development and improvement are focused on and analyzed. It is shown that these regularities are determined by the system of social relations, the integrity of educational and up-bringing processes, not least depend on external influences, and are characterized by evolution. The research allows to characterize the general picture of the process of formation and development of the student as a subject of continuous professional growth, the basic features of student subjectivity are shown, the stages of the process of formation of the student as a subject of continuous education are highlighted. The first stage is related to the adaptation of the student at the beginning of studying at a higher education institution and to the formation of adequate image of their professional self-determination. During the second stage, the development of theoretical foundations of the pedagogical profession takes place, and autonomy as for educational and professional activities develops. The basis of the third stage is the reflection and activation of the internal potential, development of the student's ability to manage their own educational and professional activities in the process of continuous professional growth. During each of the mentioned stages there are some changes, although the process of becoming a student as a subject of continuous education is characterized by the stability and preservation of the essence of the object.

It is proved that the professional formation of a future teacher as a subject of continuous education is formed in the process of studying at a higher education institution and implies the formation of a positive attitude to learning; the ability to plan their professional development; the understanding of potential opportunities and the ability to mobilize them for professional growth; the ability to be aware of self-regulation of their activities; readiness to develop insufficiently formed qualities that are professionally significant.

Key words: *the subject, continuous education, becoming, regularities, principles.*

УДК 37.091.2

DOI: 10.32626/2309-9763.2019–26–1.188-194

Алла Сембрат
Alla Sembrat

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОСОБИСТІСНО ЗОРІЄНТОВАНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ВИХОВАННЯ В ОСВІТІ

FEATURES OF FUNCTIONING OF PERSONALLY-ORIENTED EDUCATION TECHNOLOGY IN EDUCATION

У статті теоретично обґрунтовано функціонування особистісно зорієнтованої технології виховання; проаналізовані принципи, які є провідними для функціонування особистісно зорієнтованих технологій виховання; встановлено, що впровадження особистісно зорієнтованої технології в освітній процес ефективно впливає на становлення гуманістичних якостей школярів, ціннісного ставлення до себе, до інших людей, Батьківщини, природи, стимулює розвиток умінь і навичок. Визначено, що не тільки теорія, а й сучасна шкільна практика доводять, що особистісний підхід реалізується тільки за наявності гуманістичної системи виховання. Він вимагає від педагога знання

інтегративних особистісних якостей, спрямованості особистості і сприйнятливості учня до виховання. Особистісно зорієнтована технологія виховання забезпечує усвідомлення самоцінності кожної особистості у системі взаємовідносин з іншими людьми та світом, що приводить до актуалізації потреби у самовдосконаленні шляхом здійснення особистісного самовиховання.

Ключові слова: особистісно зорієнтоване виховання, технологія, педагог, учень, шкільна практика, система виховання.

Особистісно зорієнтований підхід – базова ціннісна орієнтація педагога, що визначає його позицію у взаємодії з кожною дитиною і колективом. Цей підхід вимагає ставлення до учня як до унікального явища незалежно від його індивідуальних особливостей. Такий підхід вимагає і того, щоб сам вихованець сприймав себе такою особистістю і бачив її в кожному з оточуючих людей. Особистісний підхід передбачає, що і педагоги, і учні ставляться до кожної людини як до самостійної цінності для них, а не як до засобу для досягнення своїх цілей. Це пов'язано з їх готовністю сприймати кожну людину як свідомо цікавого, визнавати за ним право на несхожість на інших.

На сучасному етапі становлення правової демократичної держави – інтеграції України до загальноєвропейського співтовариства, дедалі більшої гостроти набуває проблема виховання особистості – творця власного майбутнього, гуманіста, громадянина – патріота України. У Національній доктрині розвитку освіти, визначено освіту як основу розвитку особистості, суспільства, нації та держави. Освіта є визначальним чинником політичної, соціально-економічної, культурної та наукової життєдіяльності суспільства. Даючи базові знання учням у школі, треба навчити людину вчитися впродовж життя, використовуючи здобуті знання на практиці. Так, в Україні має забезпечуватися прискорений, випереджальний інноваційний розвиток освіти, а також мають створюватися умови для розвитку, самоствердження та самореалізації особистості впродовж життя. Висунуто запит на виховання творчої особистості, здатної самостійно мислити, пропонувати оригінальні ідеї, приймати сміливі нестандартні рішення. Тому основним орієнтиром змісту освіти є розвиток особистості у процесі навчання і виховання [1].

Школа була і залишається тим єдиним соціальним інститутом, завданням якого є захист прав кожної дитини, забезпечення повноцінного особистісного розвитку у максимально можливому діапазоні росту індивідуальних ресурсів особистості учня. Сьогодні у педагогічній науці на особливу увагу заслуговує особистісно зорієнтований підхід, який має на меті створення нових механізмів навчання та виховання, який ґрунтується на принципах глибокої поваги до особистості, самостійності особи, врахування індивідуальності (неповторності). Особистісно зорієнтований підхід покликаний суттєво гуманізувати освітній процес, наповнити його високими морально-духовними переживаннями, утвердити принципи справедливості і поваги, максимально розкрити потенційні можливості дитини, стимулювати її до особистісно-розвивальної творчості, до життєтворчості.

Демократизація освіти, надання їй державно-національної спрямованості вимагають від психолого-педагогічної науки пошуку нових шляхів якісного вдосконалення виховання підростаючої особистості [8].

Проблемі виховання особистості присвячено значну кількість психолого-педагогічних досліджень. Зокрема, розроблені та розробляються методологічні проблеми виховання і становлення особистості (Г. Андрєєва, Л. Анциферова, Р. Бернс, А. Бойко, І. Бех, О. Киричук, Б. Лихачов та ін.); досліджуються різні аспекти виховання особистості: морального виховання (В. Гаврилов, А. Донцов, В. Оржеховська та ін.); розвитку духовних потреб (В. Антофійчук, М. Білогорка, О. Сухомлинський); естетичного виховання (І. Зязюн, П. Іваницька, Л. Левчук та ін.); громадського виховання (В. Белоусова, Ї. Єрмаков, В. Сухомлинський, О. Сухомлинська, К. Чорна та ін.); національного виховання (Г. Ващенко, М. Стельмахович, Р. Скульський та ін.);

ідеї самоцінності людської особистості (Б. Бітінас, Л. Буєва, Г. Ващенко, С. Гессен, Г. Скорода та ін.); концептуальні положення про організацію освітнього процесу гімназії (О. Гавалі, Ю. Гільбух, О. Добенько, А. Лопухівська, В. Паламарчук та ін.).

Дослідник проблеми особистісного підходу до підлітка Н. Савіна прийшла до висновку, що особистісний підхід, на відміну від індивідуального, вимагає знання структури особистості, її елементів, їх взаємозв'язку як між собою, так і з цілісною особистістю. Індивідуальний підхід вона розглядає як організацію педагогічного впливу з урахуванням індивідуальних особливостей особистості дитини. Подібна думка була висловлена на зустрічі вчителів-експериментаторів ще в 1986 р. Розвиваючи і відстоюючи педагогіку співробітництва, вони серед багатьох важливих питань виділили ідею особистісного підходу, суть якої в тому, що в школу приходять не просто учні, а учні-особистості зі своїм світом почуттів і переживань. Це і слід, у першу чергу, враховувати педагогу у своїй роботі. Він повинен знати і використовувати такі методи і прийоми (їх виробила педагогіка співробітництва), при яких кожен учень відчуває себе особистістю, відчуває увагу вчителя особисто до нього, повагу і доброзичливість оточуючих. Усі учні захищені в своєму класі і в своїй школі.

Разом з тим, не тільки теорія, а й сучасна шкільна практика доводять, що особистісний підхід реалізується тільки за наявності гуманістичної системи виховання. Він вимагає від педагога знання інтегративних особистісних якостей, спрямованості особистості і сприйнятливості учня до виховання. Аналіз сучасних виховних систем показує, що тільки в контексті системи гуманістичного типу виховання особистість школяра розглядається як загальнолюдська цінність. Тільки в такій системі забезпечується розвиток особистісних якостей дитини на рівні гуманістичних відносин. Тільки колектив педагогів-гуманістів здатний зв'язати воедино особистість, особистісні якості, особистісний розвиток і саморозвиток дитини. Саме особистість школяра і особистість педагога – головне мірило наявності й розвитку гуманної виховної системи.

Науковці працюють над створенням такої моделі вихованості людини, яка б давала їй змогу оптимально вирішувати складні питання своєї життєтворчості, успішно досягти індивідуальних і суспільних цілей. Особлива увага звертається на розробку нових виховних технологій, які б забезпечували формування і розвиток у підростаючої особистості насамперед духовних здібностей як домінуючих і вирішальних для розвитку ціннісної системи людини [3, с. 7].

Метою нашого дослідження є теоретичний аналіз функціонування особистісно зорієнтованої технології виховання.

Упровадження особистісно зорієнтованої технології відкриває широкі можливості розвитку глибинних духовних потенцій дітей, виховання у них гуманізму як стійкого ставлення до навколишнього світу [1, с. 2]. Технологія особистісно зорієнтованого підходу дозволяє школяру усвідомити ціннісну природу власної особистості, інших людей, якої б раси чи національності вони не були, переживати ціннісне ставлення до рідної землі та природи [5].

“Особистісно зорієнтоване виховання – це утвердження людини як найвищої цінності, навколо якої ґрунтуються всі інші суспільні пріоритети”, – вважає І. Бех [1, с. 29].

Набуття людиною достатнього життєтворчого потенціалу, який би забезпечив успішне досягнення нею вищих духовних цілей і гуманістичних сенсів її буття, безпосередньо пов'язане зі способом привласнення суспільних норм. Свою життєстверджувальну функцію особистість може сповна реалізувати, якщо ці норми будуть внутрішньо сприйнятими нею, стануть невід'ємною частиною уявлення про саму себе. Саме це є складовою саморозвитку і самовиховання людини як особистості, що, в свою чергу, є основною метою виховання як суспільного явища. Не останню роль у цьому, на нашу думку, відіграє особистісно зорієнтоване виховання.

Особистісно зорієнтоване виховання – це виховання в людини переживань (як активних, пристрасних внутрішніх дій) щодо світу людей і світу природи, позаяк тільки те, що емоційно

пережите особистістю, стає ціннісно-смысловим надбанням. Переживаючи смисли життєвих явищ, особистість освоює соціокультурний світ. За І. Бехом, у просторі переживань і відбувається саморозвиток і самовизначення людини як особистості.

На думку вченого, особистісно зорієнтований виховний процес – це повноцінне емоційно насичене й суспільно значуще, спільне творче життя педагога й вихованців, яке відповідає їхнім основним соціогенним потребам.

Лише особистісно зорієнтованому вихованню під силу досягнення особистісно розвивальної мети, оскільки воно акцентує увагу на усвідомленні вихованцем себе як особистості, на його вільному і відповідальному самовираженні. Особистісно зорієнтоване виховання спрямоване на реалізацію сутнісної природи суб'єкта, якій відповідають цінності служіння, коли основним життєвим відношенням виявляється любов до інших людей. Це дає змогу людині виходити за межі своїх актуальних, наявних можливостей. Розвиток особистості набуває оптимального характеру, якщо вихованець виступає суб'єктом виховного процесу. Особистісно зорієнтований підхід ставить у центр виховного процесу інтереси людини, її потреби та можливості, права окремого індивіда, його суверенітет незалежно від індивідуальних особливостей. Такий підхід потребує і того, щоб вихованець бачив у собі таку особистість, як і в людях, які його оточують. За такого підходу кожна людина сприймається як самостійна цінність, а не як досягнення власних цілей.

На думку І. Беґа, у процесі пізнання себе через інших людей, важливими є як позитивні, так і негативні міжособистісні стосунки. Так, наприклад, міжособистісні конфлікти, емоційні зриви допомагають самопізнанню. Цей досвід не слід ігнорувати чи прагнути забути. Щоб він слугував у подальшому особистісному зростанню, його слід пережити, тобто знайти в собі сили здолати внутрішні протиріччя і відновити втрачену рівновагу. Пережити – значить зробити зусилля з перебудови психологічного світу, щоб знати смислову відповідність між свідомістю і буттям для підвищення осмисленості життя.

У наш час особливо актуальним є фундаментальне методологічне положення українського психолога Г. Костюка, що “виховання за своєю суттю – це керівництво індивідуальним становленням людської особистості... виховувати – це проектувати поступове становлення якостей майбутньої особистості і керувати здійсненням накреслених проектів [6]”.

Отже, постає необхідність підвищення розвивальної ефективності виховання, оптимізації процесу керування виховною діяльністю дитини. А це пов'язано зі створенням і використанням якісно нових виховних методів. Останні повинні ґрунтуватись не на механізмі зовнішнього підкріплення (заохочення і покарання), а на рефлексивно-вольових механізмах, механізмах співпереживання і позитивного емоційного оцінювання, які апелюють насамперед до самосвідомості та до свідомого, творчого становлення людини до суспільних норм і цінностей. Такі методи й можна кваліфікувати “виховними технологіями особистісної орієнтації”.

Виховна дієвість особистісно зорієнтованих технологій залежить від тієї методологічної основи, яка безпосередньо визначає характер їх практичного розгортання і конкретизується в сукупності взаємоузгоджених принципів. Ці принципи, визначені І. Бехом у книзі “Виховання особистості” [2, і є провідними для функціонування особистісно зорієнтованих технологій виховання:

1. Принцип цілеспрямованого створення емоційно збагачених виховних ситуацій. У педагогіці виховну ситуацію пов'язують, як правило, із конфліктом, проблемою, де вихованець ставиться в умови вільного морального вибору (причому завжди передбачається кілька можливих варіантів поведінки). Особливість подібних ситуацій полягає в тому, що їх розв'язання розраховане лише на активність школяра.

Наш підхід до проблеми виховних ситуацій полягає в активному впливові вихователя на вихованця, аби той більш-менш свідомо сприймав моральні вимоги. Звідси виховна ситуація – це соціальні умови, за яких дитина у стосунках із дорослим засвоює соціальні норми поведінки. Правильно побудована виховна ситуація має спонукати дитину до дії. Це відбувається завдяки

створенню психологічних умов її емоціогенності, які сприяють формуванню у вихованця емоційних знань про моральну норму таких знань, які емоційно переживаються, набувають особистісної значущості.

2. Принцип особистісно розвивального спілкування. Вводиться у зв'язку з тим, що оволодіння виховною ситуацією є результатом специфічних стосунків між вихованцем і вихователем, який вносить у неї соціальний аспект. Його дія виявляється в ході спілкування. Але тільки особистісно розвивальне спілкування спроможне залучити вихованця до суспільних цінностей. Воно передбачає те, що вихователь розуміє, визначає і сприймає особистість дитини, вміє стати на позицію вихованця. Подібне спілкування несумісне з погрозами, образою, покаранням. Воно формує погляд на дитину як на рівноправного партнера в умовах співпраці і відкидає маніпулятивний підхід до неї. Доцільно враховувати, що рівність у спілкуванні вихователя й вихованця не є абсолютною, оскільки у них різні психосоціальний розвиток, досвід, обсяг знань, соціальне становище і статус.

У побудові виховного процесу важливо враховувати, що ефект впливу слова дорослого на дитину не завжди буває позитивним. Не завжди пояснення суті суспільно значущого вчинку, приведе до засвоєння певної поведінкової норми. У зв'язку з цим постає проблема підвищення регулятивної функції слова. Одним із засобів підсилення її є наочні опори, які мають бути пов'язані зі словом. Саме вони демонструють дитині ті чи інші способи моральної поведінки.

3. Принцип використання співпереживання як психологічного механізму у вихованні особистості. За особистісно розвивального спілкування, в якому реалізуються суб'єктні стосунки між дорослим і дитиною, вона має вміти стати на позицію іншої. Це провідний компонент процесу співпереживання, розвинена форма якого має два пізнавальних компоненти: вміння вирізнити й назвати емоції, які переживають інші люди, і прийняти чужу позицію. Емоційний компонент – це здатність до душевного відгуку. Співпереживання завжди пов'язане з емоційними стосунками між двома суб'єктами. Та тільки багаторазові емоційні переживання узагальнюються і пов'язуються не з конкретною людиною як об'єктом вчинку, а з самим способом моральної дії, що закріплюється у відповідне етичне поняття. Це узагальнене емоційне ставлення до змісту ситуації, події, явища і є моральною властивістю, що регулює поведінку особистості.

4. Принцип систематичного аналізу вихованцем власних і чужих вчинків. Результатом процесу морального виховання є сформованість у вихованця сукупності вчинків, тобто таких моральних дій, які характеризуються усвідомленістю суспільно значущих мотивів. Витоки особистісних вчинків пов'язані із зіткненням розвинених форм поведінки, з якими дитина стикається в житті, з примітивними формами, що характеризують її власну поведінку. Щоб таке зіткнення давало позитивні наслідки, вихованця треба вчити систематично сприймати й аналізувати результати власних і чужих вчинків. Це допомагає усвідомлювати моральні норми, сприяє формуванню здатності передбачати згадані результати й позитивно позначається як на виробленні навичок поведінки, так і на подоланні миттєвих прагнень, станів, бажань.

Особистісно зорієнтована технологія виховання базується і функціонує на поєднанні комплексу розглянутих вище принципів і вимог особистісно зорієнтованого підходу. Завдяки їй застосуванню створюються оптимальні умови для самореалізації особистості, адже вихователь ціннісно ставиться до учня, визначає його індивідуальність, спілкується з ним на позиціях взаєморозуміння та розкриття здібностей, що стимулює розвиток гуманістичної моральності і вихованця, і педагога.

Виховний вплив, який забезпечується особистісно зорієнтованою технологією, вимагає від педагога чіткої постановки завдань розвитку дитини та визначення напрямів їх реалізації відповідно до бажань, потреб, здібностей кожного школяра. Вихід на технологічний рівень проектування виховного процесу робить педагога високопрофесійним спеціалістом; дає йому можливість творчого пошуку та моделювання відносин з вихованцями, виступає альтернативою формалізму; значно підсилює роль особистості школяра, відкриває нові можливості

самовдосконалення та реалізації його здібностей. Особистісно зорієнтована технологія виховання являє собою своєрідну “оболонку” – простір, у якому комфортно як педагогу, так і вихованцю.

Особистісно зорієнтована технологія виховання забезпечує усвідомлення самоцінності кожної особистості у системі взаємовідносин з іншими людьми та світом, що приводить до актуалізації потреби у самовдосконаленні шляхом здійснення особистісного самовиховання.

Отже, підводячи підсумки проведеного дослідження, можна зробити такі висновки: особистісно зорієнтована технологія створює максимальні можливості для життєвого самовизначення школярів, що означає розкриття перед ними світу людських взаємин у всій її складності й суперечливості, вирізнення тих моделей взаємодії людей, які можуть вести до успіху; впровадження особистісно зорієнтованої технології в освітній процес ефективно впливає на становлення гуманістичних якостей учнів, ціннісного ставлення до себе, до інших людей, Батьківщини, природи, стимулює розвиток умінь і навичок; разом з тим, не тільки теорія, а й сучасна шкільна практика доводять, що особистісний підхід реалізується тільки при наявності гуманістичної системи виховання; він вимагає від педагога знання інтегративних особистісних якостей, спрямованості особистості і сприйнятливості учня до виховання; аналіз сучасних виховних систем показує, що тільки в контексті системи гуманістичного типу виховання особистість школяра розглядається як загальнолюдська цінність; тільки в такій системі забезпечується розвиток особистісних якостей дитини на рівні гуманістичних відносин; тільки колектив педагогів-гуманістів здатний зв'язати воедино особистість, особистісні якості, особистісний розвиток і саморозвиток дитини; саме особистість школяра і особистість педагога – головне мірило наявності й розвитку гуманної виховної системи.

Список використаних джерел

1. Бех І.Д. Духовні цінності в розвитку особистості // Педагогіка і психологія. 1997. №1. С.124-129.
2. Бех І.Д. Особистісно зорієнтоване виховання: Науково-методичний посібник. Київ : ІЗМН, 1998. 204 с.
3. Бондаревская Е.В. Смыслы и стратегии личностно ориентированного воспитания // Педагогика. 2001. №1. С. 17-24.
4. Джурицкий А.Н. История зарубежной педагогики: Учебн. пособие для вузов. М. : Издательская группа “Форум” – “Инфра-М”, 1998. 272 с.
5. Кононенко О.Л. Плекаємо у дитини життєдайне само становлення // Дошкільне виховання. 2002. №2.
6. Костюк Г.С. Навчально-виховний процес і психологічний розвиток особистості. Київ, 1989. 270 с.
7. Рибалка В.В. Психологія розвитку творчої особистості. Київ, 1996. 380 с.
8. Сембрат А.Л. Історичний аспект особистісно зорієнтованого підходу у вихованні // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. Харків, 2005. №14. С. 51-58.

The article theoretically grounds the functioning of personally-oriented technology of education; the principles leading to the functioning of personally-oriented technologies of education are analyzed. It has been found that the introduction of personally oriented technology in the educational process effectively affects the formation of humanistic qualities of schoolchildren, value attitude towards themselves and other people, the Motherland, nature and stimulates the development of skills and abilities. It is determined that not only theory, but also current school practice proves that personal by-oriented approach is realized only when a humanistic educational system takes place. It requires the teacher's knowledge of integrative personal qualities, orientation of the individual and the student's susceptibility to education. Due to its application, the optimal conditions for self-realization of the personality are created, because the educator values the

student, determines his personality, communicates with him on the positions of mutual understanding and disclosure of abilities that stimulates the development of humanistic morality of the student and the teacher. Personally oriented technology of education provides the awareness of self-worth of each individual in the system of relationships with other people and the world, which leads to the actualization of the need for self-improvement through the implementation of personal self-education.

Key words: personally-oriented education, technology, teacher, student, school practice, education system.

УДК 378.147

DOI: 10.32626/2309-9763.2019–26–1.194-197

Петро Ситник
Petro Sytnyk

ФАХОВА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ: СУЧАСНИЙ СТАН І ПРОБЛЕМАТИКА

PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE LAWYERS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS: CURRENT STATE AND ISSUES

У статті розглянуто проблеми психолого-педагогічної підготовки майбутніх юристів із позиції мотиваційного та прикладного підходу. Акцентується необхідність урахування структури професійної діяльності юриста при формуванні змісту підготовки. Наводиться приклад оптимальної побудови навчального плану, опираючись на мотивацію здобувачів вищої освіти до навчання в університеті, їх вибору конкретної правничої сфери та можливості застосування здобутих практичних навичок.

Ключові слова: юридична освіта, підготовка правників, проблеми підготовки, практичний аспект, мотивація.

Вища юридична освіта займає особливе місце в освітній системі України та є ключовою в наявній соціально-економічній ситуації нашої країни.

Економічний розвиток України зумовлює необхідність у новому та більш сучасному підході підготовки кадрів для реалізації європейського напряму співробітництва та, перш за все, відбудови правової держави. Для втілення вищезазначеного напряму розвитку особливу роль відіграє професія юриста, для виконання обов'язків якої є важливою саме його освітня підготовка у закладах вищої освіти (ЗВО) України.

На сьогоднішній день, на нашу думку, існує проблема наявності великої кількості юристів, що здобувають вищу освіту в багатьох ЗВО України, які в, більшості випадків, є непрофільними та не можуть забезпечити студента достатнім рівнем інформації та підготовки для майбутньої професії.

Вивчення зазначених проблем зумовило появу низки науково-педагогічних досліджень різних проблем та аспектів професійної підготовки юристів (О. Котикова, О. Бандурка, В. Галузинський, Ф. Думко, В. Дяченко, С. Сливка, В. Тацій, М. Шерман, Г. Яворська та ін.).

Аналіз та розгляд поставленої проблеми є актуальним упродовж тривалого часу, починаючи з незалежності України, коли постало питання в побудові власної та незалежної держави, використовуючи лише свої ресурси та фахівців. Проте, нагальним питанням є не лише аналіз проблематики, а найголовніше – визначення шляхів їх вирішення, не обмежуючись теорією, а використовуючи ті підходи, які можна застосувати на практиці в період навчання юристів та після його закінчення.